

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT 235 HENDRY AVENUE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

газета для робочого класу — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, закорпоророване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українській Робітничій Будівлі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман. Сторона 2.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ЗАВЗЯТИЙ НАСТУП КАПІТАЛУ НА ПРАЦЮ В КАНАДІ.

Способів наступу капіталу на працю є багато. Є способи отверті, зухвалі, це: знижка робітникам платні, продовження годин праці, погіршення умов праці, змушування робітників скорше працювати, замінування старих робітників — молодими й т. інш. Є другі способи, хитріші — це “раціоналізація” індустрії — тобто машинізація праці та співробітництво праці з капіталом. І коли ми тільки приглянемося всім тим методам, коли застановимося над ними та роздумаємо як слід, то побачимо їх на кожному підприємстві. Чуємо, що в паперовій індустрії капіталісти встановлюють нові машини, які заміняють працю робітників. Де попередньо працювало п'ять робітників, там нині працює тільки один. Ще гірше це відчувається в автомобільній індустрії. Одна компанія встановлює найновіші машини, машинізує тих робітників, що коло тих машин працюють; друга компанія, щоб не дати себе скоюкувати, також натискає на робітників, зменшує їхню заробітню платню й збільшує видатність праці (таке ми бачили недавно в Ошаві, Онт., де робітники страйком заперотестували проти цього).

На залізницях капіталісти разом з трейд-юніями лідерами встановлюють “співробітництво” робітників з капіталістами, так званий “Б. енд О. план”. Це “співробітництво” славе тим, що тут самі робітники під наказом провідників гомперсівщини вступають в договір з капіталістами, на основі якого збільшують інтенсивність своєї праці без ніякої заплати за це (заплата хіба та, що в наслідок збільшення інтенсивності праці компанія звільняє частину робітників зовсім). Капіталісти вживають для наступу на робітництво не тільки ріжних способів, але й ріжних шляхів. Найчастіше вдаються вони там, де робітництво найслабше організоване в трейд-юнії, або де зовсім неорганізоване. Бють вони також і в організованій фронті робітництва; але тут вони вживають ще хитрішої тактики, використовуючи як свою зброю реакційних трейд-юнійних лідерів.

Робітництво дуже “многогерпеліве” й довго мовчить, згинаючись під ударами капіталу. Бо робітництво вже з досвіду знає, як то тяжко боротися з добре організованим і озброєним капіталом, за плечима якого ще й стоять закони та влада, як то тяжко боротися з капіталістами тоді, коли між самим робітництвом бракує солідарності, єдності, коли нема сильних юній, а найголовніше, коли на чолі тих юній стоїть гнилий, зрадничий провід.

Однак, коли робітництво стає не до витримання, тоді воно, хоч і неорганізоване, поривається до боротьби. Канадське робітництво в історії своєї боротьби має вже поважний досвід. Не раз вже його героїські страйки було розторожено тільки через поведінку продажних лідерів. Не раз воно вже полекло в боротьбі тоді, коли були вигляди на побіду. А хто полікся на горячому — той дур й на холодне. І коли ми нині спостерігаємо всюди в Канаді зростання робітничого руху; коли майже в кожному місті вибухають менші й більші страйки; коли навіть у Фордівій індустрії робітництво починає організуватися; коли майнери в Новій Скошії, що за останні роки понесли такі тяжкі жертви в класовій боротьбі, знову підносять свій голос — коли нині ми спостерігаємо в Канаді такий активний опір робітництва капіталові, то мусимо зазначити, що наступ капіталу аж надто дає себе робітникам відчувати.

Недавній страйк трох тисяч робітників автомобільних фабрик в Ошаві, страйк короткотривалий, але єдиний, якого може не сподівалися й роботодавці — був добрим відпором робітників проти спроби знизити їм платню. Страйк робітників Домініон Робер Кої в Монреалі, який започаткували 200 робітників, а в протягу двох днів до якого прилучилося ще 1000 робітників, є другим яскравим прикладом.

Далі в Торонто застрайкували робітники “Йорк Нінг Мілс” проти запровадження в шапі “нові системи”. Нова система є така, що замість того, щоб одною машиною оперувала одна дівчина — три дівчини мусять оперувати п'ятьома машинами.

У Форд Сіті умовни праці робітників у Фордівих фабриках стають просто невинними. Тож не диво, що найбільші капіталістичні “твердині”, які не признавали юній, Фордіві фабрики, починають організуватися.

В Торонто будівельні робітники страйкують ще від 15 березня й страйк не тільки не ослабає, хоч підтримки від робітників інших галузів тої самої індустрії не має, але продовжується далі з великим завзяттям.

Виходять на страйк члени тих юній, які належать до найреакційнішої на світі робітничої організації — Американської Федерації Праці. Виходять на страйк понад голову своїх лідерів, бо не до витримання стає їхнє положення при праці. Що-ж роблять лідери Американської Федерації Праці та їхні наганячі на місяцях? Ми вже бачили, що зробили вони із страйкуючими майнерами в Пенсильверії. Ми знаємо, що зробили вони й що далі роблять з майнерами на заході. А тепер ось прийшли вісти про їхню роботу в Новій Скошії. Майнери Нової Скошії останніми часами почали знову давати про себе знати. І наганяє Луїса, Джон МекЛавд, президент 26. дистрикту Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, вмістив в пресі заяву, що всі комуністи будуть виклинені з юній. “В ім'я неба” визнає він в цій заяві майнерів, щоб вони викинули комуністів і мали спокій в дистрикті.

Що то значить слово “спокій” в устах реакційних продажних лідерів? О, для них “спокій” має дуже “хитрий” зміст.

“Спокій” по їхньому — це значить, хоч з тебе, робітнику, капіталіст тягне останні жилки, хоч він зликує тобі заробітню платню, викладає тебе на вулицю, подвоюючи роботу тобою, що залишився ще під землею чи при машині у фабриці — ти мовчи, мовчки терпи, аби був тільки “спокій”. Ніхто не хоче так спокійно жити, як реакційні трейд-юнійні лідери, що поберуть величезну платню й то не тільки від робітників, але й від капіталістів. Тому вони є за “вічним миром”, за “спокоєм”.

Однак робітникам вже не до витримання. Капіталістична “раціоналізація” відбирає не тільки останній шматок хліба у тих, кого вона викладає на вулицю, але вона відбирає також останню краплину сили, вона позбавляє людського подоби тих, кого вона привязала до найновішої машини, до “нові системи”. Вона з чоловіка робить автомата-машину. Тому робітництво повинно всіма силами проти цього найновішого й найстрашнішого способу визиску завзято боротися. А боротися робітництво може тільки організувано. Робітництво повинно всюди підтримати ключ Комуністичної Партії Канади: “Організуйте неорганізованих!”

ЗРІСТ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ХВИЛІ.

Так, росте. Хоч там що говорять буржуазія та соціал-запроданці, а з фактами нічого не вдієш: революційний рух по буржуазних країнах не заважає, а росте, боротьба між працею і капіталом не меншає, а дужчає.

Накривий доказ тому — вибори в Німеччині. Не зважаючи на те, що буржуазні партії мали і поліцію, і багату пресу, і церкву; не зважаючи на те, що соціал-запроданці — меншовики силкувалися нашкодити комуністам; не зважаючи на скажене цькування комуністів, — наша братня партія здобула там 650 тисяч нових голосів і 9 нових місць в парламенті. Чи-ж не доводить це, що революційна хвиля в капіталістичному Заході наростає?

А вибори у Франції? Не зважаючи на реакційно-гнобительську політику уряду Пуанкаре та його меншовицьких люкаів, — комуністична партія на них здобула 200 тисяч нових голосів. А польські вибори, що відбулися в березні? Вони відбувалися в обставинах нечувано фашистського терору, а проте скрізь, де списки революційної робітничо-селянської єдності не було скасовано, пройшли кандидати цих списків і дуже багато голосів втратили польські меншовики. Можна напевно сказати, що якби робітничо-селянського списку не було скасовано в 51 виборчих округах з 64-ох, то пан Пилсудський мав би велику діляку себе неприємність — досить численну комуністичну фракцію у своїй соймі.

Революційна хвиля що-раз підноситься. Це доводять не тільки вибори, що відбулися останніми місяцями в капіталістичних країнах, а й стан робітничого революційного руху в цих країнах. Про дещо з цього руху ми розповімо тут. Місяць тому німецький пролетарій виступив з гласним протестом проти розпуску революційного союзу червоних фронтів — і союзу не розпустили. Обурення німецького пролетаріату було таке велике, що навіть меншовики змушені були визнати “несвоєчасність” розпуску союзу. Далі, ми знаємо, що де-далі, то більше робітників відходять від соціал-угодівців в Англії, у Франції й по інших країнах. Знаємо, що революція китайська перейшла на вищий, радянський щабель. Бачимо, що робітники капіталістичних країн чимраз тісніше об'єднуються навколо Комінтерну й чим раз активніше виступають проти капіталістичного ладу. Тільки одна німецька компанія веде за собою три мільйони і 260 тисяч осіб революційних робітників. А скільки їх ведуть інші комуністичні партії? Французька, наприклад, близько мільйона двохсот тисяч, польська — близько двох мільйонів і т. д. Міцнішають ці сили революції, — тому, що комуністичні партії не йдуть на угоду з буржуазією і насправді борються за інтерес робітників і селян; тому, що правда комуністів, тому, що робітничі маси щораз більше переконуються того, що їм по дорозі тільки з комуністичною партією, тільки з Радянським Союзом, що буде соціалізм.

ХТО ОТРУЄ ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ.

Концентрація буржуазної преси у Великій Британії.

В Англії тепер відбувається цілковита зміна в експлуатаційній газетній промисловості. Незабаром в Англії вже зовсім не буде того, що досі називали “пресою громадської думки”. Чимраз більше наближається зосередження всієї преси в руках двох трох великих фінансових і промислових груп, що вибравли цей вид діяльності не тільки заради прибутку, а й для того, щоб справді тримати в руках урядові нитки. Уже тепер одна така група, трест Ротерміра, набула такої сили, що справді керує політкою, і якщо не всім кабінетом Бодвіна, то принаймні багатьма його міністрами.

Ця преса, що зве себе незалежною, — звісно, для того, щоб краще дурити широкі маси громадянства — творить у сою громадську думку. Щоб увести собі силу цієї капіталістичної зброї, досить знати, що дві з Ротермірових газет, “Дейлі Мейл” та “Івнінг Нюс” виходить що дня майже в 4-ох мільйонах примірників. Недавно злилися дві ліберальні газети “Дейлі Нюс” та “Вестмінстер Газет”, у яких тираж увесь час зазнавався. Цей факт привернув громадську увагу до трестифікації газет та до великого плану, що коло нього заходився лорд Ротермір, узявшись обв'язати Англію сіткою власних газет.

В Англії є такі три найважливіші газетні об'єднання: група Ротерміра, група Бері й група Стемер. Останні два трести посідають 53 газети. Є ще менші трести, як от група Бівербрука, що посідає “Дейлі Експрес”, “Сондей Експрес” та “Івнінг Стендард”. Група Стемер, — називаючись ім'ям голови тресту, колишнього ліберального посла, об'єднує головні ліберальні газети на провінції, а також технічні, спортивні та комерційні газети. Складом своїх адміністративних рад ці видання безпосередньо зв'язані з банками, бісквітними фабриками, хемічною індустрією, механічно-будівельною промисловістю, виробами цукерків, коко, чокотляди, фінансовими та аскураційними товариствами, торговельними закладами, що продають меблі на рати, поліграфічною та текстільною промисловістю.

Трест Бері важливіший. Він посідає п'ять великих газет у Лондоні. Брати Бері зв'язані з найбільшими вугільними та крицевими підприємствами в південному Велсі. Один із братів Бері є адміністратор 29 промислових компаній, здебільшого гірничих. Останніми роками вони заходились купувати багато газет і щойно придбали “Дейлі Телеграф” (Чемберлейнів офіційну), що належав лордові Бергемові. Це — переважно трест консервативних газет, що видає також чимало щотижневих газет і журналів.

Але найбільшим газетним підприємством залишається трест лорда Ротерміра, брата та нащадка лорда Норткліфа, що свого часу придбав “Таймс” і, як висловився Лойд Джорд, “обернув його в кепський сурогат “Дейлі Мейл”... Згодом “Таймс” знову відкупив лорд Астор.

Ротермір трест уклав у газетні підприємства десятки мільйонів фунтів стерлінгів. Недавно він заснував нову компанію “Акційне газетне товариство Норткліф”, із капіталом в три мільйони фунтів стерлінгів; це товариство має створити по цілій країні, в центрах із великою людністю вечірні газети, “безпосередньо сполучені з інформаційними апаратами лондонських “Дейлі Мейл” та “Івнінг Нюс”. Це підприємство ще не стало на ноги, але воно поволі починає працювати. Треба зауважити, що Ротермірові газети мають найбільші тиражі в Англії, зокрема “Дейлі Мейл” претендує на найбільший тираж у цілому світі.

Ротермірова преса теж уважає себе за “незалежну”. Це — найтвердолибіша преса в Англії, що провадить найновітніші кампанії, і насамперед преса антирадянська, що до того-ж торгує скандалами. Між трестом Ротерміра та Бері рочиться завзята боротьба за придбання провінційних газет; приклад її ми бачили недавно, коли обидва трести змагалися за дві газети. Трестифікація газетної індустрії становить загрозу для англійської робітничої класи. На цю небезпеку ватажки Партії Праці тільки скаржуться, але вони не пропонують ніякої акції. Треба зауважити, що багато “робітничих” ватажків самі працюють, — звісно, за великі гроші, — в цих газетах, що отруюють громадську думку, і цим вони тільки збільшують вплив капіталістичної преси в робітничих колах. Вони не вдались ні до якої акції, вони навіть не вжились розвинути щоденний орган Партії Праці “Дейлі Гералд”, що увесь час зазнає. Останніми часами навіть поширились чутки, що “Дейлі Гералд” продадує якійсь фінансово-промислової компанії.

Причин зменшення тиражу “Дейлі Гералд” є багато, але головна, це — політика співробітництва з буржуазією та “миру в промисловості”, політика зради, розколу робітничої класи та виключання революційних робітників. Така політика одвертає робітників і призводить до того, що на 4 мільйони організованих у трейд-юніях робітників, офіційний орган Партії Праці має тираж ледве 300 тисяч примірників.

К. Давід.

Лондон.

НАЙНОВІШІ ЗНАРЯДДА РУЙНУВАННЯ.

Перед кількома місяцями в Злучених Державах закінчено будову двох воєнних кораблів-великанів, “Саратога” і “Лексингтон”. Це найбільші кораблі яких ще світ не бачив і яких величчю навіть трудно уявити собі. Є це кораблі, що служимуть стацією для аеропланів. Щоби мати хоч загальне поняття, ми подамо тут деякі цифри.

Довжина покладів цих кораблів є 888 фітів, а ширина 105 фітів. На покладі цього великана може вигідно вправлятися полк війська. Кожний з цих кораблів буде везти вісімдесят літаків. Поклади кораблів спеціально збудовані для того, щоб літаки з них могли зноситися і знову осідати. Не всі вісімдесят літаків будуть міститися на покладі, тільки деяка частина з них, решта будуть розложені в часті, та вміщені у великих, знаменито вивіпюваних, майстернях на третьому рівні ніще поклада. На випадок потреби, їх швидко можна буде зложити і вивести на поклад великим тягаровим елеватором. В цих майстернях також будуть направлятися ушкоджені літаки. На обох кораблях встановлено нового типу катапульти до пускання в лет дигропланів.

Порушню силою цих кораблів є електрика. Сила всіх шістьох дотепер найбільших в Злучених Державах воєнних кораблів — “Ню Мексико”, “Теннесі”, “Меріленд”, “Каліфорнія”, “Вест Верджинія” і “Колоредо”, що також гнані електрикою, є менша чим сила одного з цих нових кораблів. Сила електрики, яку з'уживає новий корабель, може вигідно використати пів-мільйонів міст. І не лише освітлити, але й порушувати всі електричні мотори в фабриках.

Парові турбіни, що їх женуть ішнатиць нафтою опалюваних котлів, обертають чотири величезні дженерейтори по 35,000 кіловатів кожний. З дженерейторів електрична сила йде до вісьмох великих моторів: кожний мотор є 22,500 коней сили, що разом становить 180,000 коней сили. Це є моторова (порушню) сила одного корабля. З такою силою корабель може розвинути швидкість до 35 миль на годину, якої дотепер не міг робити ні один воєнний корабель на світі.

На кожнім з цих кораблів буде по 1,365 моряків, 450 авіаторських механіків, 104 офіцерів і 115 авіаторів (летунів). Приміщення для моряків є понаш майстернями, щоби майстерні мали більшу залюну від ворожих бомб. Обидва кораблі коштують по \$45,000,000 (сорок п'ять мільйонів доларів). Американські знатоки морської справи кажуть, що котрийнебудь з цих кораблів, з цілим запасом літаків, може легко встояти в бою з якоюнебудь існуючою військовою флотією. Своїми вісімдесятьма гарматами, що стріляють на незвичайно велику віддал, недопускатиме до себе ворожих кораблів, а швидкість його дає йому можливість зручно маневрувати перед найшвидшими ворожими кораблями. Двадцять п'ятьцалевих гармат є встановлені проти ворожих літаків, тоді, як корабель пускає свої літаки в повітря. Одним словом — це модерні морські твердині після останнього слова техніки.

Жерела, з яких взято ці цифри, не подають коштів вдержування цих кораблів в повній рухові, але можна догадуватися, що кошта будуть величезні. Сама тільки платня офіцерам, летунам (авіаторам), механікам і іншій фаховій обслузі вносимим велику суму грошей, а опад, направа, знаряддя та багато іншого так само коштоватиме чимало. Все це платитимуть посередньо робітники, що з цих кораблів не будуть мати найменшої користі, бо на кого-ж іншого спадає тягар “державних податків”, як не на робітників?

Велику салю будинку Освіти в Харкові переповнили представники науки, літератури мистецтва, робітники, службовці і юнацтво.

Святкування влаштувала друга конференція секції наукових робітників разом з харківським франківським комітетом. З великою промовою виступив Наркомосвіти М. О. Скрипник. Тов. Скрипник яскраво змалював стан політичного та громадського життя колишньої Росії перед появою на політичному та літературному обрії Івана Франка.

Іван Франко бореться за розквітавання селянських мас, огневий трибун, оборонець пригноблених, видатний політичний діяч та майстер слова що, 40 років міцно стояв в передових лавах борців проти капіталу.

ФРАНКОВІ ДНІ У ХАРКОВІ.

На жалі Іван Франко не дожив до цього радісного часу, коли прийшло визволення українського народу.

Всім нам учасникам великого будівництва пролетарської держави, значає тов. Скрипник, особливо близький дух Франка, дух його протесту і боротьби проти насильства капіталістів проти пригноблених.

Наукові робітники України не випадково пристосували відкриття своєї конференції до цієї знаменної дати — роковин смерті Івана Франка.

Наукові робітники вже давно усвідомили собі, що питання про українську культуру — є питання оволодіння не лише мовою, але й всім процесом, усіма галузями великої української соціалістичної культури.

Ми маємо щастя жити в країні, де вчені можуть творити свою роботу в обставинах вільних від капіталістичного гніту та його експлуататорів.

Я вітаю, каже тов. Скрипник, в роковини великого українського революціонера письменника і громадського діяча, робітників союзу науку й праці.

Проф. Семковський, відповідаючи тов. Скрипникові, зазначив, що наукові робітники міцно з'єднані з робітничою класою, що прямує шляхом соціалізму до поширення культури серед трудящих мас.

— Франківі заповіти завжди будуть жити серед наукових робітників, закінчив проф. Семковський.

Голова харківського комітету урочистого святкування пам'яті Франка, тов. Мороз, повідомив зібрання, що комітет ухвалив утворити стипендію ім. Франка, прохати Наркомос організувати катедру для вивчення творів письменника, олодисти збір жертв на збудування пам'ятника Франкові в Харкові, а крім того звернутися до харківської Міськради перейменувати вулицю, де є школа ім. Франка — на вул. Івана Франка.

Урочистий вечір було закінчено концертном капелі “Думка” з творів Івана Франка.

СПЛАЧУЮТЬ ДОВГИ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ.

ВАШІНГТОН, 15. червня. — Міністерство фінансів отримало сьогодні від 13 чужоземних країн поверх 90 мільйонів доларів титулом сплачування воєнних довгів. Найбільшу рату запладала Велика Британія; вона виносила \$67,200,000.